

Caring Vets

Reactie Caring Vets (CV) op concept AMvB Wet dieren, 31 juli 2025

Bij deze sturen wij onze inbreng over dit concept AMvB in ter consultatie.

Algemeen:

De AMvB is een doolhof waarin men makkelijk verdwaalt, door de indeling in Artikelen I tm IX, vernummering, verschillende invoerdata, ontbrekende invoerdata, zoekwerk in Besluit houders van dieren, géén indeling per diersoort en ingewikkelde deel- punten en verwijzingen.

De AMvB voldoet niet aan de opdracht van de Tweede Kamer dat productiedieren in 2040 volgens de 6 principes van de RDA kunnen leven. De AMvB beperkt zich tot slechts 3 diersoorten en de meeste gedragsbehoeften van die 3 soorten worden niet eens ingevuld met concrete maatregelen.

Ook wordt van alles opgevoerd om stoppen met couperen van biggenstaartjes in 2030 te kunnen omzeilen. Er stond echter al een harde afspraak tussen minster van LNNV en organisaties van varkenshouders. Bovendien is alles de laatste 25 jaar al vele malen onderzocht, en toch weer “onderzoek”, “analyse” en “verbeterplan” in de tekst.

De expertise van wetenschappers over dierenwelzijn wordt genegeerd of gepasseerd. Gedragsbehoeften zijn echter bewezen, en aanpassingen van houd-systemen zijn beschreven én worden in extensieve veehouderijen al toegepast. We zien dit alles in de AMvB níet terug: want ook in 2040 géén verplichte weidegang voor koeien en kalveren, varkens kunnen nog steeds niet wroeten of in de modder liggen en pluimvee komt er helemaal bekaaid af met slechts een paar centimeters leefruimte erbij. Ingrepen zijn nog steeds mogelijk.

Maatregelen die binnen een jaar ingevoerd kunnen worden zoals permanent drinkwater gaan in 2030 in. Waarom? En op zeer veel plekken worden termen ‘toereikend’ of ‘voldoende’ gebezigd. Wie bepaalt dat? De veehouder. De veehouder heeft een grote stem gekregen in het afzwakken van eisen, daar zijn wij zeer teleurgesteld over. ‘Verminderen van het aantal dieren’ wordt nergens genoemd, terwijl daarmee snel aan eisen kan worden

voldaan, zoals een ligplek en een vreetplek voor elk melkveerund. (nu uitstel voor bestaande stal). Ook worden niet vanaf 2027 bij alle nieuwbouw meteen de strengste eisen verplicht.

Wij vragen met klem om de voorliggende concept AMvB te heroverwegen én te herschrijven, waarbij wij onze opmerkingen ter verbetering van harte aanbevelen.

We reageren hierna eerst op de Nota van toelichting. Vervolgens wordt per artikel onze reactie beschreven. Wij hebben daartoe de wetsartikelen en bijhorende bepalingen per diersoort en in de tijd (invoerdata) in schema gezet en van commentaar voorzien

Nota van Toelichting- versie internet consultatie, eerste deel

Blz 3. “Dierwaardige veehouderij” en “meer dierwaardige veehouderij” worden naast elkaar genoemd.

Schrap de term “meer”, omdat dierwaardigheid zodoende afgezwakt en relatief wordt en het doel een rekbaar begrip, terwijl de criteria voor een dierwaardige veehouderij concreet, meetbaar en wetenschappelijk onderbouwd zijn.

Blz.4 Evaluatiemomenten

In de 2 jaar voor inwerkingtreding worden “*vergunningverlening, gevolgen voor emissies en verdienvermogen*” geëvalueerd. De info daaruit kan leiden tot uitstel van inwerkingtreding of tot aanpassing. Hier wordt al rekening gehouden met de mogelijkheid van uitstel tot zelfs afstel. Waarom worden positieve gevolgen voor het welzijn van de dieren niet even zwaar meegenomen en meegewogen bij deze evaluatie? Bovendien worden er al meer dan 25 jaar onderzoeken uitgevoerd en rapporten opgesteld over staartcouperen bij biggen. Wij maken bezwaar tegen deze voor-evaluatie, die een escape biedt voor daadwerkelijk stoppen met staartcouperen in 2030. Er wordt bovendien geen optie genoemd voor versnellen van de inwerkingtreding wanneer er positieve resultaten volgen uit de evaluatie. Sluit deze deur naar uitstel. Evaluatie elke 5 jaar ná de doorgevoerde wijzigingen is wel zinvol, mits deze geen achteruitgang in dierwaardigheid tot gevolg heeft.

Blz 4 Reikwijdte

De beperkte aanwijzing tot 3 diersoorten in deze AMvB. Sectoren die weliswaar kleiner van omvang zijn kampen met grote dierenwelzijn problemen en hebben weinig wettelijke dierenwelzijnseisen, zoals de melkgeitenhouderij, eendenhouderij, kalkoenhouderij, konijnenhouderij, kweekvishouderij. Allen blijven buiten deze AMvB ! Het opstarten van een parallel project waarin LNNV “*bezieet*” welke maatregelen nodig zullen zijn gaat jaren duren. Ook worden daarbij “*subsectoren*” betrokken. Dat is onvoldoende, dierwetenschappers en NGO moeten betrokken worden. Er moeten meteen ook tijdslimieten ingevoerd worden.

Maar ook binnen de betrokken diersoorten blijven diverse aspecten onbenoemd, zoals de fokkerij. Daar worden in de nota en AMvB geen eisen aan gesteld, terwijl bijvoorbeeld het fokken van extreem bevelesde rundveerassen ertoe leidt dat de dieren hun natuurlijk gedrag

niet uit kunnen oefenen. Ook zijn keizersnedes nog steeds aan de orde van de dag bij deze vleesrassen – ondanks projecten vanaf 1998 om dat te veranderen-, en worden in de AMvB níet uitgebannen. Dat moet wél worden toegevoegd. Natuurlijke geboortes moeten uitgangspunt zijn binnen de dierwaardige veehouderij en als doel worden opgenomen.

Ook worden geen eisen opgelegd aan de fokkerij om groeisnelheid, worpgrootte of legproductie te beperken. Dit is wel nodig om vitaliteit en robuustheid te waarborgen, borstbeenbreuken bij leghennen te voorkomen en biggensterfte door te lichte biggen.

En ook worden niet voor álle diercategorieën in de betrokken diersoorten de houd-omstandigheden verbeterd: meststieren bijvoorbeeld leiden een ellendig leven op kale betonnen roostervloeren, zonder weidegang en soms met een stroomdraadraster boven de hokken, om te voorkomen dat de stieren elkaar bespringen.

Leghaantjes vallen buiten de scope? Graag deze diercategorie wel opnemen, zolang ze er nog zijn. Een dierwaardige toekomst houdt in dat dubbeldoelkippen de standaard worden.

Dus betrek de fokkerij, alle niet dierwaardige gevolgen ervan én álle diercategorieën van de betrokken diersoorten bij deze AMvB. En er bestaan géén surplusdieren meer in 2040!

Tot slot: de reikwijdte wordt beperkt door de verschillende ingangsdata: 2027, 2028 of 2030 (Art IX inwerkingtreding). Van hoofdstukken IV, V, VI, en VII is ingangsdatum zelfs onbekend, want zal per KB besloten worden, er worden wel invoerdata ‘voorzien’. Maak ze nu al hard! Wij zijn bang dat op de beschreven manier veel te weinig eisen voor dierwaardigheid voor 2040 gerealiseerd zullen worden.

Blz 5 en 6 Inhoud.

Het is duidelijk dat gedragsbehoeften wetenschappelijk onderbouwd moeten zijn om in de AMvB aangewezen te worden. Echter tot onze verbazing staat er ook dat een aantal wetenschappelijk bewezen gedragsbehoeften toch niet aangewezen zijn *“omdat nog niet duidelijk is hoe die in de praktijk ingevuld kunnen worden, vanwege aspecten van bijvoorbeeld management, veiligheid of de gezondheid van de dieren”*. Dan moet er eerst verder onderzoek uitgevoerd worden. Ook hier weer jarenlang uitstel en mogelijk zelfs afstel van het kunnen uitoefenen van essentiële gedragsbehoeften. Als voorbeeld kalf bij koe. Daarvoor is genoeg bewijs om dat stapsgewijs in te voeren!

Blz 6. Houdvoorschriften

Met dit besluit zijn - houdvoorschrift -aanpassingen en aanvullingen in het Besluit houders van dieren gedaan. Het resultaat daarvan is opgenomen in de AMvB. Maar slechts in beperkte mate, met een verre einddatum of zonder einddatum. Aanvulling is nodig om invulling te geven aan dierwaardige veehouderij in 2040.

Regels over lichamelijke ingrepen

... Een aantal lichamelijke ingrepen wordt uitgevoerd op basis van een in de Regeling diergeneeskundigen opgenomen vrijstelling; die regeling wordt niet met deze algemene maatregel van bestuur gewijzigd. Dus bepaalde ingrepen blijven toegestaan. Wijzigingen in de Regeling diergeneeskundigen vanwege dierwaardige veehouderij zullen worden doorgevoerd met een Regeling dierwaardige veehouderij. Dat duurt dan weer lang. De voorliggende uitwerking is onnodig complex. Vereenvoudigen en in enkele jaren een totaal verbod op ingrepen doorvoeren.

Blz 7

Nieuwbouw en overgangstermijnen voor bestaande bouw

Overgangstermijnen voor stalaanpassingen. Veehouders maakten bezwaar tegen “*elke koe eigen vreetplek in de stal*”. Door druk van boeren moeten er nu “voldoende” vreetplekken komen (nota blz 22). De kans om door vermindering van het aantal dieren per stal makkelijk en snel een concrete en dierwaardige norm te kunnen halen wordt niet benut.

Voeg deze optie toe.

Algemeen: alle eisen die gelden voor 2040 moeten bij elke nieuwbouw vanaf 2027 gaan gelden

Intrinsieke waarde

“onverminderd andere gerechtvaardigde belangen”, “inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen”, “zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd”. artikel 1.3 Wet dieren. Helaas blijven deze herhaalde voorbehouden het rekening houden met hun intrinsieke waarde beperken!

Blz8

Lichamelijke ingrepen

‘stoppen met fysieke ingrepen die het gevolg zijn van de wijze waarop de dieren worden gehouden. Om dit realiseren moet de huisvesting en management zodanig worden aangepast dat ingrepen niet meer nodig zijn. Maar: “uitfaseren van deze ingrepen verantwoord en zorgvuldig plaatsvinden”. LNNV, WUR en de varkenshouders zijn al 25 jaar bezig met zorgvuldig – gaan - uitfaseren. Dit moet stoppen, want elke keer doemen nieuwe bezwaren op die stoppen met staartcouperen belemmeren. Houd vast aan de eerder afgesproken – door stakeholders ondersteunde- einddatum van 2030.

Wetenschappelijke informatie

‘Daarnaast zijn er risico’s bij uitloop waarover nog nader onderzoek moet worden verricht bijvoorbeeld vogelgriep bij pluimvee of diergezondheidsrisico’s bij weidegang voor kalveren’.

Deze voorbeelden snijden geen hout. Er is een al jaren goed functionerende ophokregeling voor pluimvee bij uitbraken van besmettelijke ziekten. Weidegang voor jongvee was eerder

gebruikelijk. Omweiden, maaischema's worm-onderzoek en -behandelingen op maat maken al 50 jaar deel uit van de opleiding en kennis van de dierenarts. "Nader onderzoek opvoeren" is in de nota en AMvB standaard middel voor langjarig uitstel. Gebruik bestaande wetenschappelijke veterinaire kennis en schrap drogredenen uit de tekst!

Economische impact en impact op emissies

Blz 9

'Ook als gevolg van de regels in deze AMvB kan de emissie van fijnstof en ammoniak toenemen. Daarom is nader onderzoek en monitoring van de (landelijke) effecten van de transitie naar een meer dierwaardige veehouderij op emissies noodzakelijk'.

Bij dit onderwerp en op vele andere plaatsen valt op dat sterk terugbrengen van het aantal dieren niet genoemd wordt. Dat is namelijk de snelste hefboom voor beleid om emissies terug te brengen. Neem vermindering van de veestapel op bij deze opgaven.

Daarnaast verbaast het ons dat bij bepaalde stalnormen er een ammoniaknorm en/of CO₂ uitstoot plafond wordt genoemd die én schadelijk is voor de dieren, want leidt tot gezondheidsschade en welzijnsaantasting én voor het milieu. Strengere eisen, zoals EFSA beschrijft van 6-10 ppm, bevorderen innovatie, evenals snellere invoerdatums. Extensivering bevordert dierenwelzijn en diergezondheid. Deze aspecten niet benoemen is gemiste kans voor de dieren én voor het milieu.

Blz 9 en 10

Ook bij 'vergunningverlening' en "economische impact" wordt substantiële vermindering van het aantal dieren (bijvoorbeeld per hectare of stal) niet genoemd bij de expertberekeningen. De positieve invloed op dierenwelzijn, natuur en biodiversiteit van extensieve veehouderij wordt eveneens niet genoemd en/of meegenomen in de nota. De nota van toelichting bevat een te nauwe opvatting van 'expertise'.

Het MKBA rapport van de Caring Farmers en de Dierenbescherming uit 2024¹ wordt níet genoemd in tekst noch in voetnoten. Graag aanvullen van de voetnoten (18 tm 21) met dit rapport.

Andere wetenschappers van de WUR zoals prof.dr.ir. IJM de Boer² worden niet genoemd. Zij en collega onderzoekers beschrijven een duurzame toekomstvisie op ons voedselsysteem in meerdere rapporten met als doel een regeneratief en gezond voedselsysteem in 2050. Deze experts met hun expertise betrekken bij het opstellen van de definitieve AMvB.

Doelvoorschriften en de gidsen voor goede praktijken

¹ <https://caringfarmers.nl/wp-content/uploads/2024/10/Rapport-dierwaardige-veehouderij-3.pdf>

² <https://research.wur.nl/en/publications/re-rooting-the-dutch-food-system-from-more-to-better-5>
<https://edepot.wur.nl/546345>

Doelvoorschriften

Waar mogelijk bevat dit AMvB doelvoorschriften.... *‘Het doel moet daarvoor voldoende concreet zijn zodat (objectief) kan worden vastgesteld of een houder het gestelde doel heeft behaald’*. Binnen dierwaardige veehouderij zijn diverse doelen echter zeer concreet. Zoals: stoppen met onthoornen en alle koeien en kalveren hebben weidegang in 2040. Echter zelfs een concreet en helder – weliswaar ver in de tijd liggend- doel krijgt geen invoerdatum of dit laatste is zelfs níet opgenomen in deze concept AMvB. Onbegrijpelijk! Neem deze en andere concrete doelen met invoerdatum op in de AMvB.

Gidsen voor goede praktijken

Deze gidsen kunnen een hulpmiddel zijn voor kennisoverdracht en het verhogen van een standaard. Echter de ervaring met deze gidsen bijvoorbeeld in de slachtsector is dat ze ‘in de kast liggen’ en géén deel uitmaken van de bedrijfsethiek en – praktijk. Gezien de diversiteit in visies over dierenwelzijn is er dan ook van vrijblijvende gidsen weinig te verwachten. Veehouders *“gebruiken”* deze gidsen (als ze er al zijn) is té zwak, laat GGP weg uit de AMvB en geef ze een plek in het Convenant.

Invoering regels dierwaardige veehouderij

Blz 11

Nederland *“voorloper”* in dierenwelzijn? Dat klopt niet. Zweden, Finland, Denemarken, Oostenrijk, Duitsland, Engeland gaan op diverse onderwerpen verder. Denk aan 42 kg/m² vloeroppervlak voor vleeskuikens in Nederland, met daarbij ook nog de optie voor tussentijds uitladen, diverse landen hebben dat zelfs nooit ingevoerd.

“Daarmee wordt concreet in regels verankerd dat dieren in de veehouderij hun gedragsbehoeften kunnen uitoefenen en dat er geen ingrepen meer plaatsvinden”. Deze zin verwoordt kort en krachtig het doel van het AMvB. Prima! Vervolgens komt een opsomming van redenen tot uit- of afstel: *“Om met al deze facetten rekening te houden is een realistische, stapsgewijze invoering van de AMvB noodzakelijk”*. Talrijke redenen kunnen het doel van de AMvB ondermijnen. Breng het aantal redenen terug en verklein hun invloed op het proces.

Blz 11- 14

Vier redenen die op zich niets met dierenwelzijn te maken hebben, maar 3 blz ruimte krijgen en allen aanleiding kunnen betekenen voor uitstel:

“De AMvB heeft voor de verschillende regels drie vaste inwerkingtredingsmomenten: direct vanaf de inwerkingtreding van de AMvB (verwachting: 2027) en daarna in 2028 en in 2030”

Wat niet vermeld is dat diverse concrete maatregelen helemaal niet ingevoerd worden, omdat er nog *“onderzoek plaats moet vinden, of niet concreet genoeg zijn..., of ...”*.

Ook wordt steeds uitgegaan van de bestaande veehouderij. Een melkveehouder kan prima elke koe een eigen ligplaats geven (alle dieren kunnen tegelijk rusten) en een eigen vreetplaats (de dieren kunnen allemaal tegelijk eten), als hij/zij het aantal dieren met het benodigde percentage daarvoor terugbrengt. Dan is geen bouwvergunning (ontheffing tot 2040!) nodig. Idem voor het verplicht stellen van stro voor varkens. Permanent drinkwater voor alle diercategorieën (pas vanaf 2030) etc. etc.

Nadere waarborgen stapsgewijze invoering – evaluatiebepaling

Blz 15

“evaluatie bevat in elk geval informatie over de (wetenschappelijke) inzichten met betrekking tot de verbetering van het dierenwelzijn, emissies, vergunningverlening en de ontwikkeling van het verdienvermogen van de veehouderij. Deze evaluaties zijn bedoeld als evaluaties ‘vooraf’,

Zaken als vergunningverlening en verdienmodel zijn oneigenlijke redenen om invoerdatums uit te stellen. Deze vorm van evaluatie zou alleen in uiterste noodzaak tot een kleine aanpassing mogen leiden. Het verdienmodel bijvoorbeeld moet in deze evaluatie buiten beschouwing blijven en binnen het convenant opgepakt worden. Ook een versnelling moet mogelijk zijn en wordt hier niet genoemd.

Blz 16

Boeren met alternatieve, natuurinclusieve houderijsystemen

“In de AMvB is hiermee rekening gehouden door te zorgen dat de regels geen belemmeringen vormen voor de verschillende typen bedrijven”

Door bepaalde eisen niet verplicht te stellen, zoals weidegang voor alle koeien, gezonde kalveropfok (geen individuele opsluiting, onbeperkt ruwvoer en bloed hemoglobine waarde 7 of hoger) en voor pluimvee de dubbeldoelkippen en een sterk verlaagde stalbezetting, worden dierenwelzijnsmaatregelen die de duurzame extensieve/ biodynamische veehouderij al genomen heeft niet beloond, want de intensieve veehouderij kan nog lang grotendeels op de oude – niet dierwaardige- voet doorgaan en goedkoper produceren.

Hierna worden de artikelen van de concept AMvB per diersoort in schema gezet en in de rechter kolom van de Caring Vets reactie³ voorzien. Caring Vets opmerkingen bij algemene verplichtingen (klimaatadaptatie plan, Gids voor goede praktijken) worden alleen bij de varkens vermeld, maar gelden bij alle drie diersoorten.

³ Caring Vets zijn dierenartsen die zich in verenigingsverband vrijwillig inzetten voor beter dierenwelzijn, geen juristen. Wij vulden de consultatie vanuit onze achtergrond en kennis in. Indien onvolkomenheden blijken vernemen wij het graag info@caringvets.nl

Concept AMvB

AMvB ...wijziging in BhvD en andere	Reactie Caring Vets Varkens en Algemeen
Artikel I (Wijziging Besluit houders van dieren per 2027)	
A	
2.5.a Klimaatadaptatie plan, alle categorieën	Art. geen maximum of minimum T in stal of bij weidegang. Geen verplichting tot schaduw bij weidegang. Verankering in bedrijfsgezondheidsplan, daar moeten houder en veearts zich aan houden. Maar stellen zelf op en er zijn geen sancties
B tm D	
B Aan artikel 2.14 Varkens – onderzoek bij kwetsuren staart ed	Oorzaken zijn al jarenlang bekend. Dit zal niet helpen met stoppen couperen. Alleen verbieden per 2030 en vanaf 2027 starten met elke ronde 10% dieren meer niet couperen + houders begeleiden bij deze overgang
- Vastleggen Logboek > - onderdeelbedrijfsgezondheidsplan	Aanpassingen doorvoeren ipv meer zinloze administratie: vaste diergroepen vanaf kraam; meer ruimte/ dier; meer verrijking; exploreren/wroeten in strooisel; verbeteren voeding en stalklimaat zijn nodig
- Halfjaarlijks risico analyse	Zinloos zonder verplichte aanpassingen
Artikel 2.14a. Verbeterplan tegengaan agressie	Idem.
- Verbeterplan tegen agressie - = kleine aanvulling op art 2.14	Maar wel als criterium bij fokkerij+ organisaties; dit in AMvB opnemen
E	
Artikel 2.19 wordt als volgt gewijzigd .. -stal zeug met biggen 6,5 m2* of meer	Ontheffing tot 2040 mogelijk, is veel te lang; want kleine verbouwing . EFSA noemt 7,8 m2, dat aanhouden
Kraamkooi dag voor – 4 dagen na worp** Kraamkooi 4- 7 dagen na worp***	Kraamkooi helemaal verbieden miv 2027
*; ** en *** : nvt tot 2040 indien stal < 2027	Dit uitstel is ontoelaatbaar. Kooien weghalen is geen ingrijpende verbouwing. Minder zeugen (tijdelijk compenseren?)
	Punt 2. weglaten, kraamkooi verbieden

Artikel 2.22a. Zelfverzorgingsgedrag	
G tm ..	
Artikel 2.26a. Gids voor goede praktijken Gids Goede Praktijken gebruiken; alle diersoorten	Zinloos zonder verplichting en sancties.
S	
Artikel 2.79. Evaluatie dierwaardige veehouderij Evaluatie dierwaardige veehouderij	
2.79. 1. Evaluatie elke 5 jaar na invoering	OK
2. evaluatie 2 jaar voor inwerkingtreding 3. verwachte gevolg v stoppen met staartcouperen	Punten 2 en 3 weglaten uit de AMvB. Evaluatie vooraf is nodeloos ingewikkeld en leidt tot uitstel of afstel van dierwaardige eis.
Artikel II (Wijziging Besluit houders van dieren per 2028)	
A1.20 BhvD =leeftijd scheiden biggen is 28 dagen; en 21 dagen bij afvoer naar gespecialiseerde voorzieningen. Dit wordt gewijzigd in 25 dagen	Laat speenleeftijd op 28 dagen; verwijder de uitzondering die 25 dagen toelaat (aanscherping van de 21 dagen). Later spenen levert veel gezondheids- en welzijnswinst op
B 2.16.a gasconcentraties in de stal, onverminderd Art 2.5	
a. CO2: ten hoogste 3000 ppm, b. <gereserveerd>.	In 2.5 staat dat "gasconcentraties..niet schadelijk zijn voor het dier" 3000ppm is wél schadelijk. mens > 1200 ppm slecht voor gezondheid! Geldt ook voor varkens. Bd leidt hoog CO2 plafond ook tot hogere ammoniakconcentratie! Deze norm verlagen.
C	
2.18.6 gedeeltelijk afdekken vloer biggen hoek iom 2.2 lid 1 (verrijkingsmateriaal)	In 2.2 staat ..permanent "voldoende" materiaal.+ naast stro hooi etc. "ander geschikt materiaal". Dit laatste weghalen en hoeveelheid verrijkingsmateriaal per big vaststellen, anders blijft dat ónvoldoende
D	
2.26 Guste en drachtige zeugen en gelten Krijgen toereikende hoeveelheid voer om honger te stillen en kauwbehoefte	Niet in deze tekst gedragsbehoefte exploreren, wroeten ed. (om zoelen maar helemaal niet te noemen). Het woord

	"toereikend" is verhullend. Duidelijk normeren en omschrijven
Artikel III (Wijziging Besluit houders van dieren per 2030)	
A	
Art 2.12. wordt uitgebreid met punten 2 en 3 Onderzoek naar staartbijten nadat de ingreep is verricht??	Zinloos. Hier zou moeten staan, effect van aanpassingen in stal en management én niet-couperen??
B	
Artikel 2.16a, onderdeel b: ammoniak gemiddeld ten hoogste 20 ppm	Deze norm kan dus tijdens mestronde regelmatig overschreden worden, met benauwdheid, long- en oogproblemen tot gevolg. "gemiddeld" vervangen door "maximaal" 20 ppm, gemeten op dierhoogte. Dat is uitvoerbaar voor handhaving ("gemiddeld" is dat niet) Plafond verlagen naar 10 ppm
C	
artikel 2.26 toereikende maatregelen om Concurrentie om voer en waterplaatsen te voorkomen	Hoe dan? Een ruime voerplaats per dier en permanent drinkwater op meerdere plekken per hok beschikbaar
Artikel IV (Wijziging Besluit houders van dieren) Invoerdatum volgt per KB	
A 2.12, eerste lid, onderdeel b, als bedoeld in de artikelen 2.3, onderdeel b en" vervangen door "als bedoeld in artikel"	
B Artikel 2.14 wordt als volgt gewijzigd 1. In de aanhef van het derde lid vervalt ", bedoeld in artikel 2.3, onderdeel b, onder 1° van het Besluit diergeneeskundigen". 2. Het vierde, vijfde en zesde lid vervallen	??
Hoofdstuk V invoerdatum vaststellen per KB (voorzien wordt 2035)	
Artikel VI (Wijziging Besluit houders van dieren) invoerdatum vast te stellen per KB (voorzien wordt 2040)	
B	
Artikel 2.12a. Gedragsbehoeften varkens a. rustgedrag b. eet- en drinkgedrag,	Essentiele gedragsbehoefte 'wroeten' is niet opgenomen. Lijst hiermee aanvullen.

c. mest- en urineergedrag, d. zelfverzorgingsgedrag, e. exploratiegedrag, f. gedrag gericht op veiligheid, g. beweging, h. maternaal gedrag, i gezondheid, j. sociaal gedrag en k. gedrag gericht op thermoregulatie. 2. In een gedragsbehoefte als bedoeld in het eerste lid wordt voorzien door naleving van de in artikel 1.20, eerste lid, onder l, en de in deze paragraaf gestelde regels. (scheiden na 28 d)	Kijk naar 3 ster BLK, biologisch of biodynamisch gehouden varkens. Een invoerdatum is daardoor in te voeren, en ook nodig om in 2040 dierwaardig genoemd te kunnen worden.
C	
artikel 2.17, tweede lid, onderdeel e, “0,8m2” vervangen door “0,9m2	Alleen varkens v 85- 110 kg krijgen 0.10 m2 meer ruimte, en véél te weinig invoerdatum niet bekend. Symboolwetgeving!
Artikel 2.18 vloeren Gespeende biggen niet meer 100% roostervloer, zeug met biggen wel	Alle dieren deels dichte vloer / bedekking. Stro in het hok verplicht stellen in hok (zonder kraamkooi!)
Artikel VII (Wijziging Besluit diergeneeskundigen) D en F. invoerdatum te bepalen bij KB; met uitzondering van C = 2028	
Artikel 2.3, onderdeel b, komt te luiden 1.. 2 2° die kwetsuren zijn geconstateerd bij meer dan 2 procent + onbegrijpelijke zinnen 3 Niet werkzaam gebleken maatregelen getroffen 4°. er ten minste drie centimeter van de staart overblijft.	2. Couperen met vooruitziende blik? Gedochten van zinnen, er legitimatie van door kunnen met couperen biggen
C. art 2.3 onderdeel b .4 wordt 4°. er ten minste vijf centimeter van de staart overblijft (was 3 cm)	Miv 2028 2 cm staartje erbij.
D Artikel 2.3, onderdeel b, vervalt.	
E Artikel 2.3, onderdeel c hoektand vijlen biggen +	Met Ingang van 2030

5°. Er een diergeneeskundige noodzaak is deze ingreep uit te voeren	
---	--

AmvB Wijziging	Reactie Caring Vets Pluimvee
Artikel I (Wijziging Besluit houders van dieren per 2027)	
N	
Art 2.64 (nieuw vleeskuiken bedrijf) en 2.65 (lagere bezettingsgraad dan 33 of 39 kg/m2) vervallen	
O	
Art 2.65.a van zitstok of plateau vervalt ‘van hout of kunststof’ (vlk ouderdieren)	Zitstok van bij dier passende maat, vorm en structuur en materiaal
Q	
Art.2.68. 2 Het is tot 1 januari 2035 toegestaan legkippen in een kooi als bedoeld in artikel 2.71 te houden	Deze termijn is onacceptabel lang. Deze kleine groep pluimveehouders heeft koloniekooien vooral sinds 2012 (verbod legkooien), deze zijn afgeschreven. Verbod op alle kooien in laten gaan in 2027; houders individueel mogelijkheid geven tot 2030 jaar te verlengen als hun kooi-investering korter dan 12.5 jaar geleden is gedaan.
Art 2.63 (gewijzigd) Voorkomen van voetzoollaesies 1houder treft maatregelen om voetzoollaesies bij vleeskuikens te voorkomen 2. ministeriele regeling wordt opgesteld	Te nemen maatregelen zijn bekend, kunnen uitgevoerd worden. Sancties aanscherpen (bezetting sneller terugbrengen) opstellen regeling betekent uitstel
Artikel III (Wijziging Besluit houders van dieren per 2030)	
Artikel 2.50a. Gedragsbehoeften vleeskuikens eet- en drinkgedrag en thermoregulatie	Alleen aan deze drie -Fysiologische-(gedrags)behoeftes moet worden voldaan
V	
Artikel 2.51a. Eet- en drinkgedrag	“toereikend” weglaten. SVp permanent water verstrekken in 2027 ipv 2030!
Artikel 2.51b. Omgevingsverrijking a. exploreren, b. foerageren, c. scharrelen, d. zelfverzorging, en	“toereikend” (duidelijke normen ontbreken, veehouder bepaalt...). Deze gedragingen zijn ook “gedragsbehoeften”. Waarom niet als zodanig benoemd?

e. comfort	Veiligheid ontbreekt Maternale zorg ontbreekt
	<i>Staalbezetting vleeskuikens terugbrengen? Niet in 2028 of 2030. Aanpassing nodig zoals bij Beter leven Keurmerk is stap naar dierwaardigheid</i>
X	
Artikel 2.65ca. Gedragsbehoeften ouderdieren (eet-drink -thermoregulatie + nestgedrag)	Idem vleeskuikens Moederzorg ontbreekt
Y	
Artikel 2.65d, eerste lid, 1300 cm2 vloeroppervlakte/ouderdier wordt 1333cm2	33 cm2 is veel te kleine uitbreiding
Z	
Artikel 2.65da. Omgevingsverrijking	Idem vleeskuikens
Artikel 2.65db. Eet- en drinkgedrag	Idem. “toereikend” kan nog steeds voerbeperking inhouden.
Aa	
Artikel 2.69a. Gedragsbehoeften legkippen	Idem vleeskuikens. Moederzorg ontbreekt
Artikel 2.70a. Omgevingsverrijking Artikel 2.70b. Eet- en drinkgedrag	Idem vleeskuikens, invoeren in 2027
(Bhvd2.70 1 a. 1.111 cm2 bruikbare oppervlakte per legkip)	<i>vloeroppervlak per legkip Niet vergroot miv 2028 of 2030. Wel uitvoerbaar!</i>
	<i>Normen mbt uitval ontbreken Inzicht in sterfte is nodig + normstelling en consequenties bij overschrijding</i>
Ac	
Artikel b2.76c. Gedragsbehoeften opfoklegkippen	Idem vleeskuikens
Artikel b2.76d. Bezettingsdichtheid Va dag 50 niet hoger dan 18 opfoklegkippen per m2.	
Artikel b2.76e. Rustplaatsen =gereserveerd Artikel b2.76f. Functiegebied schuilen beschut/warm verblijf=gereserveerd	deze gedragsbehoeften worden bij de andere pluimvee categorieën niet genoemd
	<i>Vleeskalkoenen worden niet meegenomen. Eisen Bhvd aanpassen is wel nodig!</i>
Hoofdstuk V invoerdatum moet nog bepaald worden per KB (2035 wordt voorzien)	
2.50.3.a bezettingsdichtheid vleeskuikens 39kg/m2 wordt 35 kg/m2,	Invoerdatum = onbekend + bezetting is te hoog + wijkt nog sterk af van EFSA

M Artikel 2.50 1. Het tweede lid, onderdeel a, : a. de bezettingsdichtheid niet hoger is dan 32 kg/m ² , en 2. Het derde lid vervalt.	Wijkt nog sterk af van EFSA 2. betekent geen mogelijkheid meer voor hogere bezetting. Mooi. Svp sneller invoeren!
N 2.50a, eerste lid, vleeskuikens b, toevoegen c. rustgedrag d. actief gedrag, e. maternaal gedrag ontvangen, f. sociaal gedrag, g. zelfverzorgingsgedrag	
O 2.50b. Verbod snelgroeiende vleeskuikenrassen Het is verboden vleeskuikens te houden die vanwege gefokte lichaamskenmerken niet in staat zijn zich op een natuurlijke manier voort te bewegen	<i>dubbeldoelrassen worden niet genoemd</i> als dierwaardig fokdoel (voorkomt ook welzijnsproblemen van ouderdieren) Dit is 'te smal' gedefinieerd. ...niet in staat 'alle gedragsbehoeften uit te oefenen'
P	
Artikel 2.51c. Functiegebied actief gedrag en rusten. Plateaus vleeskuikenstal	Kan eet- en drinkgedrag belemmeren? Meer vleeskuikens in de stal met gevolgen voor stalklimaat, verzorging etc. Strobalen en andere klimvoorzieningen bevorderen actief gedrag beter en hebben géén gevolg voor stalbezetting
Artikel 2.51d. Functiegebied schuilen beschut/warm verblijf; dat is afgeschermd	<i>Uitkomen kuikens in de stal voorkomt transport eendagskuikens= niet benoemd</i>
artikel 2.65ca, ouderdieren "onderdelen" toegevoegd	= gedragsbehoeften; maternale zorg ontbreekt
Artikel 2.65d, 1.429 cm ² vloeroppervlakte per ouderdier	
Aan artikel 2.69a, legkippen wordt toegevoegd d. rustgedrag, e. actief gedrag f. sociaal gedrag, g. zelfverzorgingsgedrag	= gedragsbehoeften; maternale zorg ontbreekt Veiligheid ontbreekt
2.70, onderdeel a, komt te luiden: a. 1.250 cm ² bruikbare oppervlakte per legkip; ipv 1.111 cm ²	=Toename van slechts 139 cm ² /kip én invoerdatum onbekend!

artikel b2.76c, eerste lid, toegevoegd +	Idem gedragsbehoeften <i>Art 2.76. Mortaliteit wordt bijhouden ikv dierziekten = niet benoemd. Normstelling + sanctie na uitval > ..% toevoegen.</i>
B2.76d wordt “18 opfoklegkippen” vervangen door “16 opfoklegkippen”	Ook hier te kleine verbetering. Invoerdatum invoer kan snel (2030)
Artikel b2.76 ^e . Rustplaatsen/ zitstokken “voldoende”	Normering stokbreedte zitstok toevoegen per dier

AmvB concept wijziging	Reactie Caring Vets Rundvee
Per 2027	
I	
2.31. lid 2-4 vervalt: kalveren in groepshokken niet meer aanbinden	
2.33 1. Individueel gehuisvest kalf heeft tenminste 1.5 m2 vloeropp.	
2 één ander kunnen ‘zien en aanraken’	= Geen verbetering van bestaand
K	
Per 2028	
2.45b. Transportleeftijd kalveren. Binnenlands vervoer kalveren kalf jonger dan vier weken oud is verboden	Waarom niet al in 2027? Ook beperken van de transportduur tot 8 uur invoeren, Vo 1/2005 biedt de mogelijkheid bij binnenlands vervoer. Voor importkalveren dezelfde regels invoeren (Europees).
2.46 c gedragsbehoefte melkveerund = gereserveerd	Wéér niets vastgesteld
2.46.d zelfverzorgingsgedrag = idem	
2.46.e er zijn ‘voldoende’ voederplaatsen	Verplicht één voederplaats per rund in stal
2.46 f; g; h; i = gereserveerd	
2.46 1.2 één ligplaats per rund; indrukbaar	EFSA adviseert Deep bedding.
2.46.3. ontheffing tot 2030 bij stal < 2027	Ontheffing niet nodig, door aantal koeien terugbrengen tot aantal ligplaatsen
2.46.j tijdelijke afzondering= ontheffing tot 2030 bij stalbouw < 2027	
2.46.k afkalfstal = idem	Veilig en ongestoord afkalven opnemen in tekst. Afkalfstal is géén ziekenstal
2.46.l	
2.46 m. niet aanbinden=gereserveerd	Einddatum 2030 invoeren
2.46 n. vloer = gereserveerd	

	<i>Vrijloopstal wordt niet genoemd.</i> Bij goed inrichten voorbeeld van dierwaardig houden. Opnemen en oppervlak/dier
Per 2030	
2.30 a gedragsbehoeften kalveren	
2.30b Zelfverzorgingsgedrag	
Artikel 2.32 gewijzigd oa 1Kalf ouder dan 14 dagen niet in eenlingbox 3. Een kalf heeft de beschikking over ten minste 2 m2 vloeroppervlakte.	2 m2 is veel te weinig om in alle gedragsbehoeften te kunnen voorzien. EFSA noemt..
2.37 passend dag of kunstlicht	Elk gehouden dier moet kunnen beschikken over voldoende daglicht. Tenminste 40 lux gedurende tenminste 8 uur op dierhoogte. Kunstlicht > 100 lux kan nodig zijn bij verzorging. Aanhouden van een natuurlijk dag- en nachtritme hoort bij dierwaardige houderij.
2.38 ten minste één eetplaats per kalf	
2.41 2. Onbeperkt toegang tot een toereikende hoeveelheid ruwvoer 3. een hemoglobinegehalte van ten minste 5.3 mmol/l"	"toereikend" waarvoor? Om blank of rosé vlees te kunnen blijven produceren en fysiologische magen-ontwikkeling te onderdrukken. Vervangen door norm hoeveelheid of woord "toereikend" weglaten. Volstrekt te weinig. Niet dierwaardig . 7 mmol/l of hoger is voorwaarde gezond!
Artikel 2.41a. Melk uit een speen. 6 weken en in zoogpositie te ontvangen	
Artikel 2.42 va 14 dagen permanent toegang tot vers drinkwater.	Waarom 2030
2.46g. Drinkwater Permanent vers drinkwater voor melkveeunderen	idem
2.46h. Bezettingsdichtheid 2 m2 tot 2.2 m2 melkveekalveren	Te weinig ruimte/dier
2.46o. Huisvesting vleeskalveren 2 m2 (6-8 mnd)en 2.2 m2 (8 – 12 mnd)	idem
Hoofdstuk V., invoerdatum te bepalen per KB (voorzien wordt 2035)	
Artikel 2.46l. Niet aanbinden Een melkveeund wordt niet aangebonden gehouden.	Dit eerder verbieden
E	<i>Géén invoerdatum</i>

Artikel 2.28. b vervalt = onthoornen runderen Ingreep art2.4.a Besluit diergeneeskundigen	
G Aan artikel 2.30a, (kalveren) eerste lid, worden onder vervanging van de punt aan het einde van onderdeel c door een komma, de volgende onderdelen toegevoegd: d. rustgedrag, e. zelfverzorgingsgedrag, f. exploratiegedrag, g. foerageergedrag, h. sociaal gedrag, i. eet- en drinkgedrag, j. beweging, k. gedrag gericht op veiligheid.	'gedragsbehoeften' heten hier 'onderdelen'. Maternale zorg ontbreekt. Thermoregulatiegedrag ontbreekt Grazen ontbreekt Zie elders: mbt fourageergedrag: weidegang wordt niet verplicht
Artikel 2.36, derde lid, komt te luiden: 3. Kalveren beschikken over ligruimte die..	Deze bepaling voegt niets toe.
I	
artikel 2.46c (runderen) + onderdelen c. rustgedrag, d. zelfverzorgingsgedrag, e. exploratiegedrag, f. foerageergedrag, g. sociaal gedrag, h. eet- en drinkgedrag, i. beweging, j. gedrag gericht op veiligheid.	'gedragsbehoeften' heten hier 'onderdelen'. Moederzorg ontbreekt Grazen ontbreekt Thermoregulatiegedrag ontbreekt Zie elders: grazen en weidegang wordt niet verplicht
H	
2.46h rund > 1 jaar ten minste 9 m2 vloeroppervlakte	Invoerdatum toevoegen
Artikel VII (Wijziging Besluit diergeneeskundigen), onderdelen D en F, te wijzigen bij KB	
artikel 2.1, onderdeel a, toevoeging: "en runderen"	
F Artikel 2.4, eerste lid, onderdeel a, vervalt - Onthoornen van runderen	Onthoornen verbieden is goed! Maar invoerdatum is onbekend